

א וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֵמָה בְּעָרֵב וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר־סְדֵם וַיֵּרְא־לוֹט וַיִּקָּם לַקְרָאתָם וַיִּשְׁתַּחוּ אֲפָיִם אֲרָצָה:

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֵמָה בְּעָרֵב וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר־סְדֵם וַיֵּרְא־לוֹט וַיִּקָּם לַקְרָאתָם וַיִּשְׁתַּחוּ אֲפָיִם אֲרָצָה:

וְעָלוּ תְרִין מַלְאָכָיָא לְסְדוּם בְּרַמְשָׁא וְלוֹט יָתֵב בְּתַרְעָא (נ"י בתרע) דְסְדוּם וַחֲזָא לוֹט וַקָּם לְקַדְמוּתְהוֹן וְסָגִיד עַל אַפּוּהֵי עַל אַרְעָא:

ב וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי סוּרוּ נָא אֶל־בַּיִת עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בָרְחוּב נְלִין:

וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי סוּרוּ נָא אֶל־בַּיִת עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בָרְחוּב נְלִין:

וַאֲמַר בְּבַעו כְּעַן רַבּוּנֵי זִוְרוּ כְּעַן לְבַיִת עֲבָדְכוֹן וּבֵיתוֹ וְאַסְחוּ רַגְלֵיכוֹן וּתְקַדְמוּן וּתְהַכּוֹן לְאַרְחֻכוֹן וַאֲמַרוּ לֹא אֶלְהֵן בְּרַחוּבָא נְבִית:

ג וַיַּפְצַרְבָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ: וַיַּפְצַרְבָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ:

וְאַתְקַף בְּהוֹן לְחֵדָא וְזָרוּ לְוַתִּיהָ וְעָלוּ לְבֵיתֶיהָ וְעָבַד לְהוֹן מִשְׁתֵּיָא וּפְטִיר אָפָא לְהוֹן וַאֲכָלוּ:

רש"י

(א) שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים אחד להשחית את סדום, ואחד להציל את לוט והוא אותו שבא לרפאות את אברהם, והשלישי שבא לבשר את שרה. פִּינּוֹן שְׁעֵשָׂה שְׁלִיחוֹתוֹ, נִסְתַּלַּק לוֹ: הַמַּלְאָכִים, וְלֵהֲלֹץ קְרָאֵם "אֲנָשִׁים", כְּשֶׁהִיָּתָה שְׂכִינָה עִמָּהֶם קְרָאֵם "אֲנָשִׁים". דָּבָר אַחֵר: אֲצַל אַבְרָהָם שְׂפָחוּ גְדוּל, וְהָיוּ הַמַּלְאָכִים תְּדִירִין אֲצָלוּ כְּאֲנָשִׁים קְרָאֵם "אֲנָשִׁים", וְאֲצַל לוֹט קְרָאֵם: "מַלְאָכִים". בְּעָרֵב, וְכִי כָּל כָּף שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים מַחְכְּרוֹן לְסְדוּם, אֲלֹא מַלְאָכֵי רַחֲמִים הָיוּ וּמִמֵּתִינִים שְׂמָא יוֹכֵל אַבְרָהָם לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם סְגוּרָיָא. וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר־סְדֵם, יָשֵׁב כְּתִיב, אוֹתוֹ הַיּוֹם מְנוּהוּ שׁוֹפֵט עֲלֵיהֶם (בראשית רבה). וַיֵּרְא־לוֹט וַיִּקָּם, מִבֵּית אַבְרָהָם לְמַד לְחַזֵּר עַל הָאוּרָחִים:

(ב) הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי, הִנֵּה נָא אַתֶּם אֲדוֹנָיִם שְׁלִי, אַחֵר שְׁעֲבַרְתֶּם עָלַי. דָּבָר אַחֵר: הִנֵּה נָא צְרִיכִים אַתֶּם לְתַת לֵב עַל הַרְשָׁעִים הִלְלוּ שְׁלֹא יִפְרִירוּ בְּכֶם, וְזוֹ הִיא עֲצָה נְכוֹנָה (בראשית רבה). סוּרוּ נָא, עֲקָמוּ אֶת הַדֶּרֶךְ לְבֵיתִי דֶּרֶךְ עֲקָלְתוֹן, שְׁלֹא יִפְרִירוּ שְׂאֵתֶם נִכְנָסִין שָׁם, לְכֹף נֶאֱמַר "סוּרוּ" (בראשית רבה). וְלִינוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם, וְכִי דֶרֶכְן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לָלוּן תַּחֲלָה וְאַחֵר כְּף לְרַחֹץ, וְעוֹד שְׁהָרִי אַבְרָהָם אָמַר לָהֶם תַּחֲלָה "וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם", אֲלֹא כְּף אָמַר לוֹט: אִם כְּשִׁיבָאוּ אֲנָשֵׁי סְדוּם וַיֵּרְאוּ שְׂכָבְךָ רַחְצוּ רַגְלֵיכֶם, יַעֲלִילוּ עָלַי וַיֹּאמְרוּ: 'כְּבָר עָבְרוּ שְׁנֵי יָמִים אוֹ שְׁלֹשָׁה, שְׂבָאוּ לְבֵיתְךָ וְלֹא הוֹדַעְתָּנוּ, לְפִיכָף אָמַר: מוּטָב שְׂתַעֲבָבוּ כָּאֵן בְּאַבְק רַגְלֵיכֶם, שְׂיִהְיוּ נֶרְאִין כְּמוֹ שְׂבָאוּ עֲכָשׁוּ. לְפִיכָף אָמַר: "לִינוּ" תַּחֲלָה וְאַחֵר כְּף "וְרַחְצוּ". וַיֹּאמְרוּ לֹא, וְלֹא אַבְרָהָם אָמַר: "כֵּן תַּעֲשֶׂה", מִכָּאֵן שְׂמִסְרֵבִין לְקַטֵּן וְאִין מְסַרְבִּין לְגְדוּל (בראשית רבה). כִּי בָרְחוּב נְלִין, הָרִי 'כִּי' מְשַׁמֵּשׁ בְּלִשׁוֹן 'אֲלֹא', שְׂאֲמָרוּ: 'לֹא נִסוּר אֵל בֵּיתְךָ, אֲלֹא בְּרַחוּבָה שֶׁל עִיר נְלִין':

(ג) וַיִּסְרוּ אֵלָיו, עֲקָמוּ אֶת הַדֶּרֶךְ לְצַד בֵּיתוֹ. וּמִצּוֹת אָפָה, פֶּסַח הָיָה:

ד טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֹדֶם נִסְבוּ עַל-הַבַּיִת מִנְעַר וְעַד-זֶקֶן כָּל-הָעָם מִקְצָה:
טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֹדֶם נִסְבוּ עַל-הַבַּיִת מִנְעַר וְעַד-זֶקֶן כָּל-הָעָם מִקְצָה:
עַד לֹא שָׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי קִרְתָּא אֲנָשֵׁי סֹדֶם אֶקִּיפוּ עַל בֵּיתָא מְעוּלִימָא וְעַד סָבָא כָּל עֲמָא מְסוּפִיָּה:

ה וַיִּקְרָאוּ אֶל-לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַיֵּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ תַּלְיֵלָה הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ וְנִדְעָה אֹתָם:

וַיִּקְרָאוּ אֶל-לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַיֵּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ תַּלְיֵלָה הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ וְנִדְעָה אֹתָם:
וַיִּקְרוּ לְלוֹט וַיֹּאמְרוּ לֵיהּ אֵן גְּבֻרְיָא דִּי אַתּוּ לְזִתְךָ לִילְיָא אֶפְקִנִין לְזִתְנָא וְנִדְעָה יְתְהוּן:

ו וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לֹט הַפֶּתַח וְהַדְּלַת סָגַר אַחֲרָיו:

וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לֹט הַפֶּתַח וְהַדְּלַת סָגַר אַחֲרָיו:
וַיִּפְקֵ לְזִתְהוּן לֹט לְתִרְעָא וְדָשָׁא אֶחָד בְּתִרוּהִי:

ז וַיֹּאמֶר אֶל-נָא אַחֵי תִרְעוּ:

וַיֹּאמֶר אֶל-נָא אַחֵי תִרְעוּ:

וַיֹּאמֶר בְּכֶעָז כְּעָן אַחֵי לָא תִבְאִישׁוּן:

ח הַנְּהַנָּא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא-יִדְעוּ אִישׁ אוֹצִיאֵהֶנָּא אֶתְהֵן אֵלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּטּוֹב
בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאֲנָשִׁים הָאֵל אֶל-תַּעֲשׂוּ דְכָר בִּי-עַל-בֵּן בָּאוּ בְּצַל קִרְתִּי:

הַנְּהַנָּא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא-יִדְעוּ אִישׁ אוֹצִיאֵהֶנָּא אֶתְהֵן אֵלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק
לְאֲנָשִׁים הָאֵל אֶל-תַּעֲשׂוּ דְכָר בִּי-עַל-בֵּן בָּאוּ בְּצַל קִרְתִּי:

הָא כְּעָן לִי תִרְמִין בְּנִין דִּי לֹא יִדְעוּן גְּבַר אֶפְקֵ כְּעָן יְתְהוּן לְזִתְכּוּן וְעִיבִידוּ לָהֶן כְּדַתְקִין בְּעֵינֵיכּוּן לְחוּד
לְגְבֻרְיָא הָאֵלִין לָא תַעֲבִדוּן מִדְעַם אַרִי עַל בֵּן עַלּוּ בְטָלָל שְׁרוּתִי:

רש"י

(ד) טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֹדֶם, כִּף נִדְרַשׁ בְּבִרְאשִׁית רַבָּה: "טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי הָעִיר הָיוּ", הָיוּ בְּפִיָּהֶם שָׁל מְלָאכִים, שֶׁהָיוּ שׁוֹאֲלִים לְלוֹט: מַה טִּיבָם וּמַעֲשֵׂיהֶם, וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם: רַבִּים רְשָׁעִים. עוֹדֵם מְדַבְּרִים בָּהֶם, "וְאֲנָשֵׁי סֹדֶם וְגו'". וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: "וְאֲנָשֵׁי הָעִיר", אֲנָשֵׁי רְשָׁע, נִסְבוּ עַל הַבַּיִת, וְעַל שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים נִקְרָאִים: "אֲנָשֵׁי סֹדֶם", כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב: "וְאֲנָשֵׁי סֹדֶם רָעִים וְחָטְאִים". כָּל-הָעָם מִקְצָה, מִקְצָה הָעִיר עַד הַקְּצָה, שְׁאִין אֶחָד מֵהֶם מוֹחָה בְּיָדָם, שֶׁאֶפְלוּ צְדִיק אֶחָד אֵין בָּהֶם:

(ה) וְנִדְעָה אֹתָם, בְּמִשְׁכַּב זָכָר, כְּמוֹ: "אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּ אִישׁ" (בראשית רבה):

(ו) הָאֵל, כְּמוֹ הָאֵלֶּה. בִּי-עַל-בֵּן בָּאוּ, כִּי הַטּוֹבָה הַזֹּאת תַּעֲשׂוּ לְכַבּוֹדִי, עַל אֲשֶׁר בָּאוּ בְּצַל קִרְתִּי, תִּרְגוּם: 'בְּטָלָל שְׁרוּתִי'. תִּרְגוּם שֶׁל קוּרָה 'שְׁרוּתָא':

ט וַיֹּאמְרוּ | גִּשְׁהֶלְאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֶלְגֹּר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֵתָה נָרַע לָךְ מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדָּלֶת:

וַיֹּאמְרוּ | גִּשְׁהֶלְאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֶלְגֹּר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֵתָה נָרַע לָךְ מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדָּלֶת:

וַאֲמָרוּ קָרַב לְהֵלֵא וַאֲמָרוּ חַד אֲתָא לְאִתּוֹתְבָא וְהָא דִּינָא דִּינָא פְּעַן נִבְאֵשׁ לָךְ מִדִּילְהוֹן וְאִתְקִיפוּ בְּגִבְרָא בְּלוֹט לְחַדָּא וְקָרִיבוּ לְמִתְבָּר דְּשָׂא:

י וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת־לוֹט אֲלֵיהֶם הַבַּיְתָה וְאֶת־הַדָּלֶת סָגְרוּ: וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת־לוֹט אֲלֵיהֶם הַבַּיְתָה וְאֶת־הַדָּלֶת סָגְרוּ: וְאוֹשִׁיטוּ גִבְרִיאֵת יַת יְדֵיהוֹן וְאָעִילוּ יַת לוֹט לְוִתְהוֹן לְבֵיתָא וַיַּת דְּשָׂא אֶחָדוּ:

יא וְאֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פָּתַח הַבַּיִת הַכּוּל בְּסַנְגֹּרִים מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמַצָּא הַפֶּתַח: וְאֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פָּתַח הַבַּיִת הַכּוּל בְּסַנְגֹּרִים מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמַצָּא הַפֶּתַח: וַיַּת גִּבְרִיאֵת דִּי בְתַרְעָא בֵּיתָא מְחוּ בְּשִׁבְרֵינְרִיא מְזַעֲרָא וְעַד רַבָּא וְלֵאיוּ לְאַשְׁכְּחָא תְּרַעָא:

יב וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עַד מִי־לָךְ פֹּה חֲתָן וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר־לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם:

וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עַד מִי־לָךְ פֹּה חֲתָן וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר־לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם: וַאֲמָרוּ גִבְרִיאֵת לְלוֹט עוֹד מִן לָךְ הֵכָא חֲתָנָא וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל דִּי לָךְ בְּקָרְתָא אִפִּיק מִן אֲתָרָא:

יג כִּי־מִשְׁחַתִּים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־גִדְלָה צַעֲקַתְכֶם אֶת־פָּנַי יְהוָה וַיִּשְׁלַחַנּוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ:

כִּי־מִשְׁחַתִּים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־גִדְלָה צַעֲקַתְכֶם אֶת־פָּנַי יְהוָה וַיִּשְׁלַחַנּוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ: אַרְי מַחְבְּלִין אֲנַחְנָא יַת אֲתָרָא הַדִּין אַרְי סְגִיאת קַבְלַתְהוֹן קָדָם יִי וְשַׁלְחָנָא יִי לְחַבְלוֹתָהּ:

~~~~~ רש"י ~~~~~
(ט) וַיֹּאמְרוּ גִּשְׁהֶלְאָה, קָרַב לְהֵלְאָה, כְּלוֹמַר: הִתְקַרְב לְצַדִּיין וְהִתְרַחַק מִמֶּנּוּ, וְכֵן כָּל הֵלְאָה שְׂבַמְקָרָא לְשׁוֹן רְחוּק, כְּמוֹ: "זָרָה הֵלְאָה", "הִנֵּה הִחְצִי מִמֶּךָ וְהֵלְאָה". "גִּשְׁהֶלְאָה", הַמְשָׁף לְהֵלֵן, בְּלִשׁוֹן לַעֲזִי טְרִיט"י דְנוּ"ש, וְדַבֵּר נְזִיפָה הוּא, לֹמַר: 'אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לָךְ, וְדוֹמָה לוֹ: "קָרַב אֵלֶיךָ, אֶל־תִּגְשֵׁב־בִּי", וְכֵן: "גִּשְׁהֶלִי וְאִשְׁבָּה", הַמְשָׁף לְצַדִּיין בְּעִבּוּרֵי וְאִשְׁב אֲצִלָּךְ. אִתָּה מְלִיץ עַל הָאוֹרְחִין, אֵיךְ מְלַאֲךָ לְבָךְ, עַל שְׂאֲמַר לָהֶם עַל הַבְּנוֹת, אָמְרוּ לוֹ: "גִּשְׁהֶלְאָה", לְשׁוֹן נִחַת, וְעַל שְׁהִיָּה מְלִיץ עַל הָאוֹרְחִים, אָמְרוּ: "הָאֶחָד בְּאֶלְגֹּר", אָדָם נִכְרִי יְחִידִי אִתָּה בִּינֵינוּ, שְׂבָאֵת לְגוֹר: "וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט", וְנַעֲשִׂיתָ מוֹכִיחַ אוֹתָנוּ. הַדָּלֶת, הִיא הַסּוֹבְבַת לְנַעַל וְלַפֶּתַח:

(יא) פֶּתַח, הוּא הַחֲלָל שֶׁבּוּ נִכְנָסִין וַיּוֹצְאִין. בְּסַנְגֹּרִים, מִכַּת עֲוֹנוֹן. מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל, הַקְטָנִים הַתְּחִילוּ בְּעִבְרָה תְּחִלָּה, שְׂנַאֲמַר: "מִנְעַר וְעַד זְקוֹן". לְפִיכָף הַתְּחִילָה הַפְּרָעָנוּת מֵהֶם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה):

(יב) עַד מִי־לָךְ פֹּה, פְּשוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: מִי לָךְ עוֹד בְּעִיר הַזֹּאת, חוּץ מֵאֲשֶׁרְךָ וּבְנוֹתֶיךָ שְׂבַפְּתִיךָ, חֲתָן וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ, אִם יֵשׁ לָךְ חֲתָן, אוֹ בָּנִים וּבְנוֹת, הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם, וּבְנֵיךָ, בְּנֵי בְנוֹתֶיךָ הַנְּשׂוּאוֹת. וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה: "עוֹד", מֵאַחַר שְׁעוֹשִׁין נִבְלָה כְּזֹאת, מִי לָךְ פֶּתַחֲוֹן פֹּה לְלַמֵּד סְנַגּוּרִיא עֲלֵיהֶם. שְׂכָל הַלִּילָה הִיָּה מְלִיץ עֲלֵיהֶם טוֹבוֹת, קָרִי בֵּיה: 'מִי לָךְ פֹּה':

יח וַיֹּאמֶר לוֹט אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲדָנָי:
 וַיֹּאמֶר לוֹט אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲדָנָי:
 וַיֹּאמֶר לוֹט לְהוֹן בְּבָעוּ כְעַן רַבּוֹנֵי (נ"י יז):

יט הִנֵּה־נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחְיֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אוֹכַל לְהַמְלִיט הַחֶרֶת פֶּן־תִּדְבַקְנִי הַרְעָה וּמַתִּי:
 הִנֵּה־נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחְיֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אוֹכַל לְהַמְלִיט הַחֶרֶת פֶּן־תִּדְבַקְנִי הַרְעָה וּמַתִּי:

קא כְּעַן אֲשַׁפַּח עַבְדְּךָ רַחֲמִין קַדְמָךָ וְאֶסְגִּיתָא טִיבוּתָךָ דִּי עַבְדְּךָ עִמִּי לְקִימָא יְת נַפְשִׁי וְאֲנָא לִית אֲנָא כִּיל לְאֶשְׁתַּזְבָּא לְטוּרָא דִּילְמָא תַּעְרַעְנֵנִי בְּשַׁתָּא וְאִימוּת:

כ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרִבָּה לָנוּם שָׁמָּה וְהוּא מִצְעָר אִמְלֻטָּה נָא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הוּא וַתְּחִי נַפְשִׁי:

הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרִבָּה לָנוּם שָׁמָּה וְהוּא מִצְעָר אִמְלֻטָּה נָא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הוּא וַתְּחִי נַפְשִׁי:
 קב כְּעַן קְרַתָּא הָדָא קְרִיבָא לְמַעֲרֹוק לְתַמָּן וְהִיא זַעֲרָא אֶשְׁתַּזְב כְּעַן תַּמָּן הֲלֹא זַעֲרָא הִיא וַתַּתְקִים נַפְשִׁי: רביעי

רש"י

אַתָּה נְצוּל. וְאִינְךָ כְּדַאי לְרֵאוֹת בְּפִרְעָנוּתָם וְאַתָּה נְצוּל. **בְּכָל־הַכֹּפֶר**, כִּכּוּר הַיַּרְדֵּן. **הַחֶרֶת הַמְּלִיט**, אֶצֶל אַבְרָהָם בְּרַח, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּהַר, שְׁנֹאמֶר: "וַיַּעֲתֶק מִשֶּׁם הַחֶרֶת", וְאָף עִכְשָׁו, הָיָה יוֹשֵׁב שָׁם, שְׁנֹאמֶר: "עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֶהְלֶה בַּתְּחִלָּה", וְאָף עַל פִּי שְׁכֵתוֹב: "וַיֵּאָהֵל אַבְרָם וְגו'", אֶהְלִים הַרְבֵּה הָיָה לוֹ וְנִמְשָׁכוּ עַד חֲבֹרוֹן. **הַמְּלִיט**, לְשׁוֹן הַשְּׂמִטָּה, וְכֵן כָּל הַמְּלִטָּה שֶׁבַמִּקְרָא, אֲשֶׁמוּצִי"ר בְּלַע"ז, וְכֵן: "וְהַמְּלִיטָּה זָכַר", שְׁנִשְׁמַט הָעֶבֶר מִן הַרְחָם. "כִּצְפּוֹר נִמְלִטָּה", 'יִלְא יִכְלֹ מִלֵּט מִשָּׂא', לְהַשְׁמִיט מִשָּׂא הַרְעִי שֶׁבְּנִקְבֵיהֶם:

(יח) **אֱלֹהֵי אֲדָנָי**, רַבּוֹתֵינוּ אִמְרוּ שֶׁשֶּׁם זֶה קָדַשׁ, שְׁנֹאמֶר בּוֹ: "לְהַחְיֹת אֶת נַפְשִׁי", מִי שֵׁשׁ בִּידוֹ לְהַחְיֹת וְלְהַחְיֹת, וַתִּרְגְּמוּ: 'בְּבָעוּ כְעַן ה'". **אֱלֹהֵי אֲדָנָי**, אֵל תֹּאמְרוּ אֵלֵי לְהַמְלִיט הַחֶרֶת. **נָא**, לְשׁוֹן בְּקָשָׁה:

(יט) **פֶּן־תִּדְבַקְנִי הַרְעָה**, כְּשֶׁהֵייתִי אֶצֶל אֲנָשֵׁי סְדוּם הָיָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מַעֲשֵׂי וּמַעֲשֵׂי בְנֵי הָעִיר, וְהֵייתִי נִרְאָה צְדִיק וְכַדַּאי לְהַנְצִיל, וְכִשְׂאָבָא אֶצֶל צְדִיק, אֲנִי כְרָשָׁע, וְכֵן אִמְרָה הַצְּרַפִּית לְאַלְהֵינוּ: "בְּאֵת אֵלֵי לְהַזְכִּיר אֶת עֲוֹנֵי", עַד שֶׁלֹּא בְּאֵת אֶצֶל הָיָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מַעֲשֵׂי וּמַעֲשֵׂי עִמִּי, וְאֲנִי צְדִיק בִּינֵיהֶם, וּמִשְׁבַּאת אֶצֶלִי, לְפִי מַעֲשֵׂיךָ, אֲנִי רִשָּׁעָה:

(כ) **הָעִיר הַזֹּאת קְרִבָּה**, קְרִיבָה יְשִׁיבָתָהּ, נִתְיַשְׁבָּה מְקֻרָב, לְפִיכָף לֹא נִתְמַלְאָה סְאֵתָה עֲדִין, וּמָה הִיא קְרִיבָתָהּ, מִדּוֹר הַפְּלִגָּה, שְׁנִתְפַּלְגוּ הָאֲנָשִׁים וְהִתְחִילוּ לְהִתְיַשֵּׁב אִישׁ אִישׁ בְּמִקְוָמוֹ, וְהִיא הִיטָה בְּשֵׁנֵת מוֹת פְּלֶג, וּמִשָּׁם וְעַד כָּאן נ"ב שָׁנָה, שֶׁפְּלֶג מֵת בְּשֵׁנֵת מ"ח לְאַבְרָהָם. כִּיצַד, פְּלֶג חֵי אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רַעוּ ר"ט שָׁנָה, צֵא מֵהֶם ל"ב כְּשֶׁנּוֹלַד שְׂרוּג וּמִשְׂרוּג עַד שְׁנוֹלַד נְחוּר ל', הָרִי ס"ב, וּמִנְחוּר עַד שְׁנוֹלַד תְּרַח כ"ט, הָרִי צ"א, וּמִשָּׁם עַד שְׁנוֹלַד אַבְרָהָם ע', הָרִי קס"א. תֵּן לָהֶם מ"ח הָרִי ר"ט, וְאוֹתָהּ שָׁנָה הִיטָה שְׁנַת הַפְּלִגָּה, וְכִשְׁנִתְחַרְבָּה סְדוּם, הִיטָה אַבְרָהָם בֶּן צ"ט שָׁנָה, הָרִי מִדּוֹר הַפְּלִגָּה עַד כָּאן נ"ב שָׁנָה, וְצוּעַר אַחֲרָהּ יְשִׁיבָתָהּ אַחֲרֵי יְשִׁיבַת סְדוּם וְחִבְרוֹתֶיהָ שָׁנָה אַחַת. הוּא שְׁאֵמֶר: "אִמְלֻטָּה נָא", נָא, בְּגִימְטְרִיָּא נ"א. **הֲלֹא מִצְעָר הוּא**, וְהֵלֵא עֲוֹנוֹתֶיהָ מוּעַטִין וְיָכוֹל אֶתָּה לְהַנִּיחָהּ. **וַתְּחִי נַפְשִׁי**, בָּהּ, זֶהוּ מִדְּרָשׁוֹ, וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: הֲלֹא עִיר קְטַנָּה הִיא וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אִין לָךְ לְהַקְפִּיד אִם תִּנְחַנְחַה וַתְּחִי נַפְשִׁי בָּהּ: